

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто поняття фінансова стійкість підприємства, розглянуто різні підходи до трактування сутності понятійної категорії «фінансова стійкість підприємства»

Окреслено систему факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова стійкість, фінансова рівновага, фінансова стабільність

Abstract

The article deals with the notion of financial stability of the enterprise, considered different approaches to reducing the cost of the concept of «category of enterprises».

An outline of the factors that affect the financing of enterprise sustainability is made.

Keywords: financial status, financial stability, balance of finance, financial stability

Вступ

Фінансова стійкість підприємства – це стабільний фінансовий стан, який забезпечено високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів. Стале виробництво та хороші продажі, збільшення прибутку в порівнянні з витратами та ефективно використання фінансів – запорука фінансової стійкості підприємства.

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу повинен бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства

Метою статті є узагальнення підходів до сутності економічної сутності фінансової стійкості та вивчення впливу системи факторів на фінансову стійкість підприємства в сучасних умовах функціонування.

Виклад основних результатів досліджень.

Фінансова стійкість – певний стан рахунків підприємства, яке гарантуватиме його постійну платоспроможність. Різні науковці дають різне визначення цього складного поняття:

Згідно Маркіна Ю. П., фінансова стійкість підприємства означає його фінансову незалежність і відповідність активів та зобов'язань до фінансових та управлінських цілей [1, с. 419].

Невдосекін С. В. та Іванов М. А. показали фінансову стійкість підприємства як здатність управління функціонувати та розвиватися для підтримки балансу активів і пасивів в нестабільному внутрішньому і зовнішньому середовищі, яке гарантує стійку платоспроможність, інвестиційний інтерес та допустимий рівень ризику [2].

На думку Курочкина Д. В., фінансова стабільність є частиною фінансової стійкості підприємства, баланс фінансових потоків, наявність коштів, які дозволяють підприємству зберігати свою активність в нестабільних умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, а також наявність кредитів на мінімальному рівні ризику для власників [3].

Самсонова К.В., вважає, що фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансової незалежності підприємства щодо володіння його майном та його використання [9, с.129].

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток

забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Існують такі типи фінансової стійкості підприємства:

- Абсолютна фінансова стійкість
- Нормальна фінансова стійкість
- Нестійкий фінансовий стан
- Кризовий фінансовий стан

Знання граничних меж зміни джерел коштів для покриття вкладень капіталу в основні фонди чи виробничі запаси дозволяє генерувати такі напрямки господарських операцій, які ведуть до поліпшення фінансового стану підприємства, до підвищення його стійкості. Показники фінансової стійкості – показують рівень залучення позикового капіталу і здатності підприємства обслуговувати цей борг.

Фінансова стійкість підприємства – це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства, яка певною мірою включає показники ліквідності та платоспроможності. Разом із тим, існує своя система критеріїв оцінювання фінансової стійкості, яку підприємства використовують для оцінки надійності партнерів у господарських відносинах.

Під фінансовою стійкістю розуміють такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх структуру та рівень маневреності, за якого забезпечується фінансова незалежність та розвиток на основі зростання прибутку, капіталу за умови допустимого рівня ризику.

Фінансова стійкість оцінюється системою показників, які можна об'єднати в три основні групи:

- показники рівня використання необоротних активів;
- показники стану оборотних коштів та їх забезпечення джерелами фінансування;
- показники фінансової незалежності підприємства.

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик його фінансового стану, що формується у процесі виробничої та фінансово-інвестиційної діяльності. Аналіз факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства, дає змогу визначити рівень фінансового ризику, що пов'язаний із формуванням структури джерел капіталу, а, відповідно, і міру стабільності фінансової бази розвитку підприємства на перспективу. Для управління окремими із цих факторів, посилення чи послаблення впливу на фінансову стійкість підприємства їх можна об'єднати в групи (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Прізвище автора	Групи факторів (чинників)
М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька [4, с. 323]	– чинники першого рівня (базові) – чинники другого рівня (похідні): зовнішні, внутрішні; – чинники третього рівня (деталізуючі)
І.О. Бланк [5, с. 477]	– чинники, що пов'язані з операційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з інвестиційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з фінансовою діяльністю
В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна [6, с. 367– 368]	– економічні; – соціально-політичні; – фінансові; – демографічні; – науково-технічний прогрес
В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [7, с. 155]	– зовнішні (міжнародні, національні, ринкові); – внутрішні (якісні; кількісні)
Є.В. Мних, Н.С. Барабаш [8, с. 98]	– за місцем виникнення; – за масштабом впливу; – за структурою; – за можливістю прогнозування; – за важливістю результату; – за ступенем впливу на діяльність підприємства; – за часом; – за ймовірністю реалізації

Вплив наведених чинників на фінансову стійкість підприємства може мати як позитивний так і негативний характер.

На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стійкість підприємства економічні та фінансові чинники. Вони можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і ліквідацію підприємства. Необхідно зауважити, що на сучасному етапі розвитку економіки України фінансова стійкість багатьох підприємств істотно погіршилася. Основними чинниками цього є світова фінансово-економічна криза, зростання інфляції, нестабільна державна податкова і кредитна політика. Нестабільність економічної ситуації в Україні зумовлює погіршення інвестиційного клімату в державі. Значний вплив на фінансову стійкість підприємств справляє також зовнішньоекономічна політика держави, яка охоплює експортну та імпорتنу політику. Така політика повинна бути спрямована на створення сприятливих умов для українських товаровиробників на світовому ринку.

Аналізуючи усі наведені групи факторів впливу на фінансову стійкість підприємства, можна дійти висновку, що фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, співвідношенням власних і позикових коштів, співвідношенням активів та джерел їх фінансування, від обраної стратегії діяльності та управління, галузі господарювання підприємства, стадії його життєвого циклу, а також від загального рівня економічного розвитку країни.

Таким чином видами фінансової стійкості є [10]:

а) внутрішня стійкість - це такий загальний фінансовий стан підприємства, при якому забезпечується стабільно високий результат його функціонування. В основі її досягнення лежить принцип активного реагування на зміну внутрішніх і зовнішніх факторів;

б) зовнішня стійкість підприємства досягається керуванням ззовні. Вона обумовлена стабільністю економічного середовища, у рамках якої здійснює свою діяльність організація. Ця стійкість досягається відповідною системою керування ринковою економікою в масштабах усієї країни;

в) «успадкована» стійкість є результатом наявності певного запасу міцності підприємства, що захищає його від різких змін зовнішніх факторів;

г) загальна стійкість підприємства - це такий рух грошових потоків, що забезпечує постійне перевищення доходів над витратами.

Висновки

В результаті дослідження було розглянуто поняття фінансової стійкості підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя. Фінансово стійке підприємство практично не залежить від коливань ринкової кон'юнктури, воно менше ризикує опинитися на межі банкрутства, що збільшує його інвестиційну привабливість. Оцінка фінансового стану дає змогу інвесторам визначити фінансові можливості розвитку підприємства на майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маркін Ю. П. Економічний аналіз: керівництво / Ю. П. Маркін 3 вид., Москва: Видавництво «Омега-Л», 2011. — 450 с.
2. Недосекін С. В., Іванов М. А. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних умовах / С. В. Недосекін, М. А. Іванов // Вісник РГАЗУ. — 2011. — Частина 1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rgazu.ru/db/vestnic/2011%281%29/economics/020.pdf>
3. Курочкін Д. В. Методи оцінки фінансової стійкості підприємства / Д. В. Курочкін // Сучасна економіка — 2011 — № 1с. 107–112.
4. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / М.Д. Білик [та ін.]. — К. : КНЕУ, 2009 — 323 с.
5. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту : [підручник] / І.О. Бланк. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. — 476 с.
6. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. — 2009. — Вип. 2. — С. 218–223 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_2_34.
7. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства / В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-schovplivayut-na-finansoviy-stand-pidpriemstva/>.

8. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : [підручник] / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 358 с.

9. Самсонова К.В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. – 2013. – №4. – С. 125-134.

10. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

Головань Руслан Васильович – студент групи МОФ-156, факультет менеджменту та інформаційної безпеки. Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fm.2mo15@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юрїївна Єпіфанова** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Ruslan V. Holovan – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: fm.2mo15@gmail.com

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** – Cand. Sc. (Econ), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.